

Rosina i M^a Teresa Pera Güell

Libreteres

Gemma Peris Duran

Il·lustracions de Marta Palou Mena



on són ?
les dones?
t a r g a r i n e s ■

on són? les dones?

t a r g a r i n e s ■

On són les dones targarines? és un projecte que vol donar a conèixer dones de Tàrrrega que, tot i haver tingut una vida professional i personal plena d'èxits, s'han mantingut en l'anonimat. Aquesta col·lecció vol reconèixer els seus mèrits i donar-les a conèixer.

Rosina i M^a Teresa Pera Güell

Llibreteres



Rosina

Tàrrega, 13/07/1921

Tàrrega, 25/05/2010

M^a Teresa

Tàrrega, 08/05/1924

Tàrrega, 23/11/2012

Les germanes Pera Güell es van passar la vida vivint i treballant juntes a la llibreria familiar. No es van casar i tampoc no van tenir fills ni filles.

El seu pare era en Magí Pera i Roca (Tàrrega, 1883-1962) i la seva mare, la Neus Güell i Guillaumet (Tàrrega, 1893-1973). La Neus,

amb només 24 anys, es va fer càrrec de la llibreria familiar, que després passaria a mans de les dues germanes, les seves filles. La Llibreria Güell l'havia fundat l'any 1888 en Joan Güell i Eroles, pare de la Neus. La Neus va heretar la llibreria del seu germà Baldomer, que va morir l'any 1917.

La Rosina i la Maria Teresa van començar a treballar ajudant l'avi Joan anant a fer subscripcions de diaris pels pobles, fent el trajecte en carro i somera.

Els seus anys d'adolescència van estar marcats per la Guerra Civil. Durant el conflicte bèl·lic la llibreria va ser víctima de la repressió tant del bàndol nacional com del republicà. Arran d'això la llibreria és víctima d'un incendi el 1939. Però la Neus Güell la torna a obrir al carrer de Santa Anna.

Molts intel·lectuals, polítics i il·lustres personatges de l'art i la cultura, com Lluís Companys, Manuel de Pedrolo, Guillem Viladot, Maria Mercè Marçal, Alfons Costafreda, Josep Maria Madern o Pilarín Minguell, entre molts d'altres, sovintejaren la Llibreria Güell atrets tant pel volum de llibres i col·leccions que des de sempre s'hi podien trobar com per l'amistat amb la Rosina i la Maria Teresa.

La Rosina i la Maria Teresa van ser unes expertes llibreres amb un gran coneixement sobre el gran catàleg de llibres que tenien. Van ser fins al 2002 una referència per a moltes lectores i lectors tant de Tàrrrega com de més enllà.

El 2002 la Llibreria Güell va tancar portes després de 114 anys d'història, i es va convertir en la llibreria més antiga de la demarcació de Lleida.

Rosina i M^a Teresa

Pera

Güell

- No, no vull llegir, no m'agrada llegir!

Aquest que rondina és el Genís. Té 6 anys i ja ho veieu, no li agrada gens tenir un llibre entre les mans, això sí, li encanta que cada vespre la seva mare li expliqui un conte. Aquest mati ha anat a la llibreria i després de triar i remenar molt, la seva mare li ha comprat el conte que més li ha cridat l'atenció. Quan han arribat a casa però, el Genís no vol donar cap oportunitat al llibre, ni tan sols vol mirar-se el títol.

- No t'ho creuràs, però quan jo tenia la teva edat tampoc m'agradava llegir, fins que...

Aquesta és la mare del Genís. Ella devora els llibres, de fet té una paret plena d'exemplars al menjador de casa, on també hi ha un prestatge amb tots els contes del seu fill, que no són pocs.



- Ja sé el que et passa! -exclama la mare-. El teu llibre encara no t'ha triat.

- Vols dir que encara no he trobat un llibre que m'agradi.

- No, no... És el llibre el que t'ha d'escollir a tu. La meua vida va canviar el dia que el meu llibre em va trobar!

- Mare, dius coses molt estranyes. Els llibres no poden triar res.

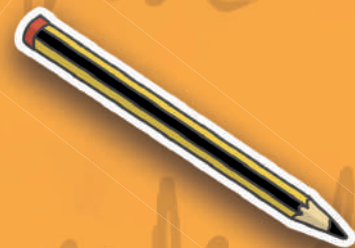
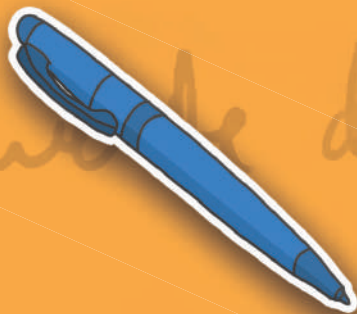
- La història que t'explicaré potser et semblarà increïble, però jo la recordo exactament així.



— Quan era petita, tenia més o menys la teva edat, aquí a Tàrrrega hi havia una llibreria molt especial, la Llibreria Güell. Estava situada al carrer de Santa Anna, en un local força petit, i atapeït. Hi havia molts llibres per tot arreu, però també hi podies comprar llapis, bolígrafs, revistes i fins i tot mapes i postals. A mi, aquesta llibreria em semblava màgica.

— Màgica? — diu el Genís amb uns ulls grans com dos elefants.





— Si! Ara entendràs per què ho dic, però abans de continuar t'he d'explicar qui eren les propietàries d'aquest establiment: les germanes Rosina i la Maria Teresa Pera Güell, provinents d'una il·lustre família targarina. Quan elles van néixer ja feia anys que el seu avi Joan havia obert la llibreria, per això sempre he pensat que estaven destinades a passar-se la vida envoltades de literatura. Una vegada em van explicar que fins i tot, quan eren petites, les havien vist a l'aparador de la botiga llegint. Amb només 11 i 14 anys van començar a treballar-hi. De primer ajudant l'avi a fer subscripcions de diaris anant amb carro i somera pels pobles i després ajudant la seva mare, la Neus, darrere el taulell. Però llavors encara no havia passat la gran desgràcia, i la llibreria era al lloc originari, just davant d'on jo la recordo.





- Quina desgràcia?
- Va arribar la guerra. Es veu que algú, a qui no li agradava la cultura, va posar foc a la llibreria i tot va quedar convertit en cendres i fum. Tot i això la Neus no es va rendir, i va començar gairebé de nou en un local que hi havia just al davant de la llibreria vella.
- I aquesta és la llibreria màgica?
- Aquí va ser on em va trobar per primer cop un conte. Aquell dia la meua mare, cansada de sentir "no m'agrada llegir", va decidir portar-me a la Llibreria Güell. Només entrar, les dues germanes, com si sabessin a què hi havia anat, van deixar el que estaven fent i van picar l'ullet a la meua mare.



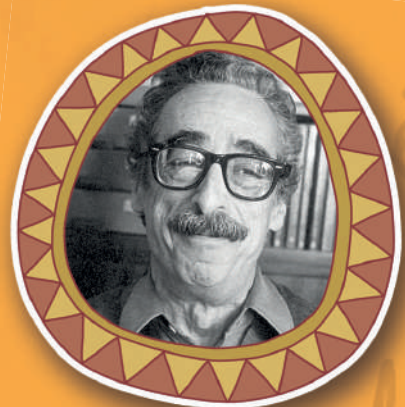


De cop i volta la mare del Genís calla, agafa aire, i com si se li hagués acudit la millor idea del món, diu:

– T'he explicat que la Llibreria Güell era un referent tant a Tàrrrega com a fora? Pensa que entre els seus clients hi havia escriptors i intel·lectuals molt importants: Antoni Rovira i Virgili, Màrius Torres, Nicolau d'Olwer, Maria Mercè Marçal, Manuel de Pedrolo, Lluís Companys, Josep Maria Madern, Guillem Viladot, Alfons Costafreda...

– Para, para! Ja ho he entès, i a més no tinc ni idea de qui són tots aquests.





- El cas és que a cal Güell sempre hi trobaven allò que buscaven. Quan entrava un client, fos escriptor o pagès, les dues germanes sabien quin llibre li podia interessar.

- O sigui que vas entrar a la llibreria i les dues germanes et van recomanar un llibre. Això no té res de màgic...

- No, no va anar pas així! Després de picar l'ullet a la meua mare, la Rosina i la Maria Teresa em van fer entrar tota sola a la rebotiga, al fons de l'establiment. Era un lloc petit i fosc, amb volums amuntegats per tot arreu. Encara avui em pregunto com s'ho feien per trobar el títol que buscaven amb tot aquell desordre. Era un autèntic laberint de llibres, amb nous títols, edicions d'anys enrere, i fins i tot algunes rareses d'èpoques passades. La Rosina i la Maria Teresa es van assegurar que ningú ens mirava ni escoltava i em van dir:





- No tinguis pressa, aquest és un moment molt especial. Si tot va bé, el recordaràs tota la vida. No ets la primera ni seràs l'última, però no ho expliquis a ningú, almenys mentre existeixi la Llibreria Güell. Ara et deixarem aquí, i tard o d'hora es produirà la màgia.

- I així va ser -continua la mare del Genís. Vaig mirar i remirar molts llibres.

Jo en buscava un que fos curtet, que tingués moltes il·lustracions i poca lletra, però de cop i volta em va cridar l'atenció un conte empolsegat, que estava amagat darrere una muntanya força alta de llibres. No va ser fàcil agafar-lo, però fins i tot abans de llegir-ne el títol o de fullejar-lo, vaig saber que aquest era el conte que m'enduria. El llibre m'havia trobat. El vols veure?





La mare del Genís s'apropa al prestatge del menjador, en treu un volum vell i descolorit i li ensenya al seu fill.

- Però si aquest conte té molta lletra i pocs dibuixos!
- Tens tota la raó, però en canvi, explica una història fascinant.
- Però tu volies un conte curt.
- Per això et dic que va ser ell el que em va triar a mi. A més, vaig pensar, i si m'agrada? Llavors com més llarg sigui, millor! Quan vaig sortir de la rebotiga amb el llibre a les mans, les dues llibreteres em van mirar atentament i em van picar l'ullet.





- I per què no hi hem anat a aquesta llibreria?
- No t'hi puc pas portar! L'any 2002 va tancar portes, i saps què? S'havia convertit en la llibreria més antiga de tota la demarcació de Lleida, tenia 114 anys.
- Però, mare, una llibreria màgica no hauria de plegar mai!
- La Llibreria Güell ho va haver de fer. La Rosina i la Maria Teresa ja eren molt grans, rondaven els 80 anys i es mereixien descansar. El que no t'he explicat és que la seva mare, la Neus, que era una dona de caràcter, abans de morir els va fer prometre que amb elles acabaria la dinastia llibretera. I així va ser.





- Que no tenien fills o filles?
- No. Mai es van casar ni van tenir descendència. Sempre van viure elles dues juntes. El seu amor eren els llibres. El que si que et puc assegurar és que quan la Llibreria Güell va tancar portes va ser un dia molt trist per a moltes persones. A partir de llavors la Rosina i la Maria Teresa es van dedicar a fer llargues passejades amb les seves amigues i a llegir alguns dels llibres que tenien en la seva extensa biblioteca.





La mare del Genís calla, i deixa que el seu fill pensi en la història que li acaba d'explicar. Al cap d'uns segons li pregunta:

- I aquest conte que hem comprat avui... l'has triat tu, o t'ha trobat ell?

Al nen se li il·lumina la cara i la mare li pica l'ullet.

- La llibreria on hem anat nosaltres també és màgica?

- Totes les llibreries ho són, de màgiques, perquè fan que amb un llibre visquis mil aventures!





Aprenc noves paraules amb la Rosina i la M^{re} Teresa

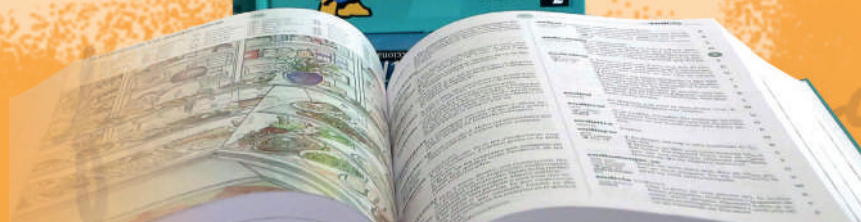
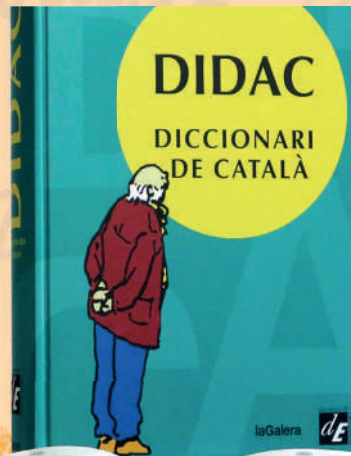
Carro. Vehicle per a transportar càrrega format normalment per una plataforma amb dues rodes grosses i dos braços al davant on va enganxat l'animal que l'estira: un cavall, un mul, etc.

Guerra. Lluita amb armes entre dos o més països. En una guerra mundial, hi ha diversos països implicats. Una guerra civil es fa entre persones d'un mateix país.

En el conte es refereix a la Guerra Civil Espanyola. Va començar el 1936 després d'un cop d'estat d'una bona part de les forces armades i va acabar el 1939 amb la instauració del règim franquista. A Catalunya hi van morir més de 50.000 persones.

Rebotiga. Habitació o sala que hi ha a la part del darrere d'una botiga; quan els clients compren, no veuen la rebotiga. Algunes rebotigues fan de magatzem.

Somera. Femella de l'ase.



Qui era

Lluís Companys i Jover va ser un polític catalanista i republicà. Va ser el primer president del Parlament de Catalunya (1932-1933), ministre del govern espanyol (segon semestre del 1933), president de la Generalitat de Catalunya republicana (1934 i 1936-1940) durant la Segona República Espanyola i president d'ERC (1933-1934). És l'únic president de govern elegit democràticament que va morir executat a l'Estat espanyol. La seva mare, Lluïsa de Jover i Fontanet, era de Tàrrrega.

Alfons Costafreda Ribalta va ser un poeta català. Va estudiar Dret a Madrid. Va guanyar el prestigiós Premi Boscán de poesia. Company de generació amb José Agustín Goytisolo, Carlos Barral i Blas de Otero. Va anar a viure a Ginebra, on va entrar a treballar a l'Organització Mundial de la Salut. Va morir a Ginebra convençut de no tornar a Espanya fins a la fi de la dictadura.

Josep Maria Madern Sostres va ser un periodista i escriptor. Va estudiar filosofia i lletres. Va treballar a Ràdio Jovenut de Saragossa i Ràdio Lleida. El 1957 va marxar cap a París on va ser responsable dels programes informatius en castellà de l'ORTF i de Radio France Internationale (Ràdio Paris). El 1983 va retornar a Catalunya.

Maria Mercè Marçal Serra va ser una poetessa, profes-
sora d'institut de català, narradora, editora i traductora
catalana, activista política, cultural i feminista. Va estudiar
Filologia Clàssica a Barcelona. Va fer de professora de li-
teratura catalana. Va impulsar el Comitè d'Escriutores dins
el Centre Català del PEN Club. Entre d'altres va guanyar
el Premi Carles Riba de poesia i la Medalla d'Honor de
Barcelona. Va morir de càncer als 45 anys.

Lluís Nicolau i d'Olwer va ser un polític i escriptor català.
Regidor de l'Ajuntament de Barcelona, diputat al Congrés
dels Diputats i Ministre d'Economia del govern republicà el
1931. Va estudiar Filosofia i Lletres a Barcelona. Va publicar
la primera història de la literatura catalana escrita inte-
grament en català. També va impartir classes de llengua i
literatura llatina medieval a la universitat. Va morir a l'exili
a Mèxic.

Manuel de Pedrolo Molina va ser un escriptor català. Va
conrear tots els gèneres literaris: poesia, teatre, narra-
tiva i contes. És considerat l'escriptor més prolífic de les
lletres catalanes, va escriure 128 obres. La seva obra més
coneguda és El mecanoscrit del segon origen. Va rebre el
Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i en va donar l'im-
port a l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana.

Antoni Rovira i Virgili va ser un periodista, lingüista i polític català, militant d'Esquerra Republicana de Catalunya i president del Parlament de Catalunya a l'exili. Va estudiar dret a Barcelona. Es va haver d'exiliar a Montpeller i més endavant a Perpinyà. En alguns dels seus llibres va narrar l'exili català a França.

Màrius Torres i Perenya va ser un poeta català de la Generació del 36. Va estudiar batxillerat a l'institut que ara porta el seu nom a Lleida. Va estudiar medicina a Barcelona, on va escriure el seu primer llibre. Als vint-i-cinc anys va emmalaltir de tuberculosi i va ingressar en un sanatori a Sant Quirze Safaja, on va morir. Allí va tenir temps de llegir i escriure.

Guillem Viladot Puig va ser un escriptor i poeta visual català. Va estudiar Farmàcia a Barcelona. Esdevé precursor de la poesia concreta (subgènere de la poesia visual). Va conrear un ampli ventall de manifestacions artístiques, tant literàries com plàstiques. Ha estat soci honorari de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i va rebre la Creu de Sant Jordi.

Rosina i M^a Teresa Pera Güell

Libreteres

© del text *Gemma Peris Duran*, basat en el treball inèdit de Jordi Creus Verni, *On són les dones targarines?* (recerca promoguda per l'Ajuntament de Tàrrrega i finançada per l'Institut Català de les Dones)

© de les il·lustracions *Marta Palou Mena*

© de l'apartat *Aprenc paraules noves amb...* *Diccionaris d'Enciclopèdia Catalana*

© del disseny i la maquetació *Ester Gasol Dea* _ *Onart fotografia i disseny*

© Foto pàgina 1: *Arxiu fotogràfic família Fontanet Viladot*

© d'aquesta edició *Ajuntament de Tàrrrega*

Coordinació editorial: *Mireia Fontanet Viladot*

ISBN 978-84-95284-47-1

DL L 117-2019

Tàrrrega, març de 2019

Ho edita:



Hi col·labora:



Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars. Si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra, us podeu adreçar a l'editor.

Títols editats

Alba Güell Roca, mestra i activista cultural

Pilarin Minguell Pont, actriu, periodista i locutora radiofònica

Maria Bernades Guardiola, llevadora

Josefina Vidal Morera, poetessa i política

Olga L. Pijoan, artista plàstica conceptual

Pròxims títols

Dúnia Lorda Vidal, il·lustradora i dissenyadora

Rosina (13/07/1921-25/05/2010) i Maria Teresa Pera Güell (08/05/1924-23/11/2012)

Llibreteres

Les germanes Pera Güell es van passar la vida vivint i treballant juntes a la llibreria familiar. No es van casar i tampoc no van tenir fills ni filles.

El seu pare, Magi Pera i Roca (Tàrrrega, 1883-1962) fabricava i venia aiguardents i refrescos. En l'àmbit polític va ser regidor de l'Ajuntament de Tàrrrega, president de la Lliga Catalanista de l'Urgell i Segarra i amb la República es va fer militant d'Acció Catalana Republicana, fet que va repercutir que patís la repressió un cop acabada la Guerra Civil. Aquest fet va marcar les vides de la Rosina i la Maria Teresa.

La seva mare, la Neus Güell i Guillaumet (Tàrrrega, 1893-?), amb només 24 anys es va fer càrrec de la llibreria familiar que després passaria a mans de les dues germanes, les seves filles.

La Rosina i la Maria Teresa provenien d'una important nissaga targarina. El seu avi matern, Joan Güell i Eroles, va fundar la llibreria Güell el 1888. També era el fuster, gravador i carter. Estava casat amb Teresa Guillaumet i Agelet. D'aquesta branca familiar també cal destacar el tiet de les dues llibreteres: el pintor, músic, pedagog i activista catalanista Josep Güell, conegut com a Mestre Güell.

Per l'altre costat, el seu avi patern era Francesc Pera Roca, industrial, comerciant, primer president de la Cambra de comerç de Tàrrrega i polític local. La seva àvia era Rosa Roca i Llord.

Les dues germanes tenien una gran sensibilitat cultural, a part d'estar envoltades de llibres també els agradava l'art. Prova d'això és que el 1934 les dues van participar i exposar obra a l'Exposició d'escultura Bethencourt, organitzada per la Unió d'Estudiants Targarins.

El 2002 la Llibreria Güell va tancar portes després de 114 anys d'història, i es va convertir en la llibreria més antiga de la demarcació de Lleida. La Rosina ja tenia 81 anys, i la Maria Teresa 78.

Al llarg de la seva història la Llibreria Güell sempre va destacar per tenir des de les últimes novetats fins a altres rareses que podien interessar a la clientela, com ara revistes i llibres francesos, llibres de viatges, toms il·lustrats de geografia i història o volums de l'Enciclopèdia Gallach, i sobretot llibres dedicats a temàtica local.